

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola:
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Katedra: Ústav bohemistiky FF JU

Datum odevzdání posudku: 18. 8. 2021

Autor: **Bc. Marie Kliková**

Aprobace:
Bohemistika – Anglická a americká literatura

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Veronika Faktorová, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ideální česká básnířka. Poezie českých autorek 70. let 19. století z pohledu dobové kritiky

Marie Kliková v diplomové práci úspěšně navázala na svou práci bakalářskou, která byla věnována zapomenuté básnířce Bertě Mühlsteinové. Předně rozšířila zkoumaný materiál o celý soubor poezie psané ženskými autorkami v 70. letech 19. století; kromě Mühlsteinové tak představila osobnost i tvorbu Elišky Krásnohorské, Albíny Dvořákové-Mráčkové a Irmy Geisslové. Již samotné, v práci podané biografie autorek však ukazují, že autorce nešlo jen o pouhé vyplnění „bílého místa“, které ve vztahu k těmto tvůrkyním, snad s výjimkou Krásnohorské, panuje v dostupných výkladech dějin české literatury. Marie Kliková se totiž soustředí na samotný vstup básnířek na literární scénu, jejich postupné společensko-umělecké etablování, sleduje mechanismy a strategie, jimiž tyto autorky získávaly kritickou pozornost i jistý umělecký status. Kliková hledá především roli, kterou tyto ženy-básnířky měly plnit, usiluje popsat napětí mezi nároky kritiků a jejich vlastní tvůrčí invencí.

Postupuje přitom logicky od rekonstrukce jejich životního a společenského zázemí k analýze vlastní tvorby a její kritické reflexi. Analýza básnické tvorby, která se celkem pochopitelně omezuje na první pokusy a první sbírky autorek, nepřináší zvlášť překvapivé poznatky. Kliková dochází ke zjištění, že poezie autorek tíhla ke konvenci zastoupené na jedné straně vlastenecky orientovanou poezií, tedy modelem vycházejícím z tradice obrozeného romantismu a kontinuálně vplouvajícím do parnasistního básnického diskursu, a na straně druhé entuziastickou přírodní lyrikou Hálkova typu. Jen ojediněle a jen v některých případech docházelo k modifikacím těchto modelů a úrokům jinam, kupř. k niterně intimní lyrice tematizující bolest, nemoc či smrt. Jako mimoběžné pokusy jsou

vyhodnoceny i básně, které realisticky zobrazují životní úděl ženy vystavené svazujícím a v důsledku i drtivým společenským rolím: žena jako matka, manželka a především nevěsta; zejména u Albíny Dvořákové-Mráčkové je přechod dívky v ženu koncipován jako traumatizující akt, jehož výsledkem je naprostá deziluze, viz v práci citované a dobře zvolené verše „*Ten vážný úkol žití mého, / co prv tak svůdně skví se zdál, / prost závoje již lákavého / přede mnou v čiré pravdě stál.*“ (Dvořáková-Mráčková 1872: 66).

To, co je na celé práci nejpodstatnější a začleňuje ji do širších souvislostí, jsou však teprve závěrečné kapitoly, v nichž Kliková usazuje svou motivicko-tematickou analýzu poezie autorek 70. let 19. století do kontextu její kritické reflexe. Ta je z hlediska heuristického zcela vyčerpávající. Je obdivuhodné, kolik podkladů bylo k této části práce shromážděno a pročteno (viz soupis v příloze). Z množství ohlasů vybírá Kliková k detailnějšímu rozboru ovšem jen ty nejpodstatnější, jednoznačně z nich však vyplývá, že autorky byly na jedné straně pečlivě sledovány, podporovány ve své činnosti a do jisté míry i oceňovány, pokud však nepřekračovaly rámec jim vymezený – jejich tematika se neměla dotýkat bolestných či kontroverzních námětů (odsuzováno bylo zejména zpochybňování ženy jako klidné, integrující, harmonické bytosti – „anděla v domě“) a naplňována měla být i převládající formální představa o umělecky kvalitní poezii (k jejím znakům patřily zvládnutá veršová technika, bohatství a správnost jazyka, lyrický rozměr). Česká ženská poezie jako celek pak neměla z pohledu kritiků demonstrovat tvůrčí, imaginativní schopnosti individua, ale potvrzovat prestižní úroveň domácí literatury a reprezentovat celistvost české národní kultury. V práci hledaná ideální česká básnířka se tak nakonec jeví jako společenská projekce, vyrůstající z estetických i ideových nároků předních literárních autorit, jmenovitě Nerudy, Hálovy, Schulze aj, které se autorky – jak dokládá Marie Kiková – poměrně ochotně podřizovaly.

Analýzu těchto reprezentačních a ve své podstatě i mocenských praktik by ovšem bylo potřeba prohloubit a umístit do širšího kulturního i odborného kontextu, její obrysy lze prozatím jen dedukovat z dílčích postřehů a komentářů. Autorka se v úvodních obecných částech práce opírá zejména o odbornou literaturu anglosaské provenience, která se tu zdá být platným a inspirativním badatelským zázemím, je však otázkou, zda tyto odborné zdroje neinicují spíše promýšlet rozdíly než paralely (u obhajoby by snad autorka práce již dokázala nastínit, jak je interpretováno postavení a role básnířek 19. století v anglosaském kontextu oproti tomu, jak se jeví v autorkou probádaném kontextu českém).

Práci jako celek hodnotím jako zdařilou, heuristicky vysoce nadprůměrnou a oceňuji, že vyzývá k dalšímu prohloubení zvoleného tématu.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **výborně**

.....
podpis vedoucí diplomové práce

V Českých Budějovicích, dne 18. 8. 2021

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	Nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------